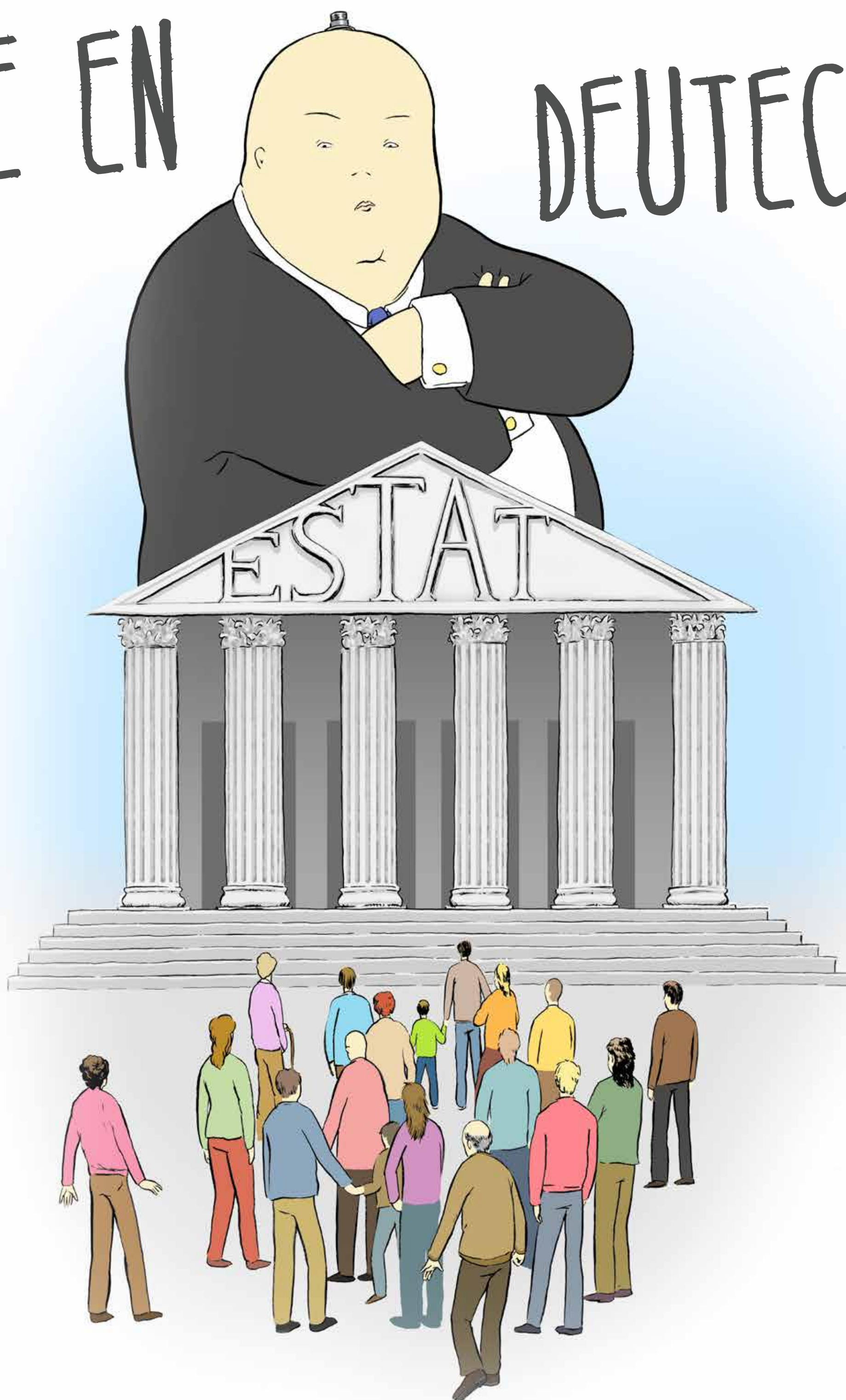

VIURE EN DEUTECRÀCIA

Aquesta exposició ha estat creada des de la Plataforma Auditoria Ciutadana del Deute (PACD) “No Devem! No Paguem!”, amb el suport i participació de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG).

La PACD és un moviment ciutadà que va nèixer el 2011, i el seu objectiu és evidenciar la il·legitimitat del deute a través d'una Auditoria Ciutadana. Considerem com a deute il·legítim aquell que ha contret un govern però que no ha servit per a benefici de la població, i que ahora s'ha fet servir com a justificació per aplicar les polítiques d'austeritat. Per tant la PACD, en última instància, aspira a generar la força necessària per no pagar el deute il·legítim.

#NoDebemosNoPagamos ♦ @AuditCiudadana ♦ facebook.com/AuditoriaCiudadanaDeuda ♦ auditciudadana@gmail.com ♦ www.auditoriaciudadana.net

DESCARREGA'T L'EXPO AQUÍ

Organitzat per: PLATAFORMA
AUDITORIA CIUTADANA
DEL DEUTE
No Devem! No Paguem!

 ODG
Observatori del Deute
en la Globalització

Amb el suport
de:

Ajuntament
de Sant Cugat

Aquesta exposició ha estat realitzada amb el suport econòmic de la Unió Europea. El seu contingut és únicament responsabilitat de la Xarxa de l'Observatori del Deute en la Globalització i sota cap circumstància pot ser vist com el reflex de la posició de la Unió Europea.

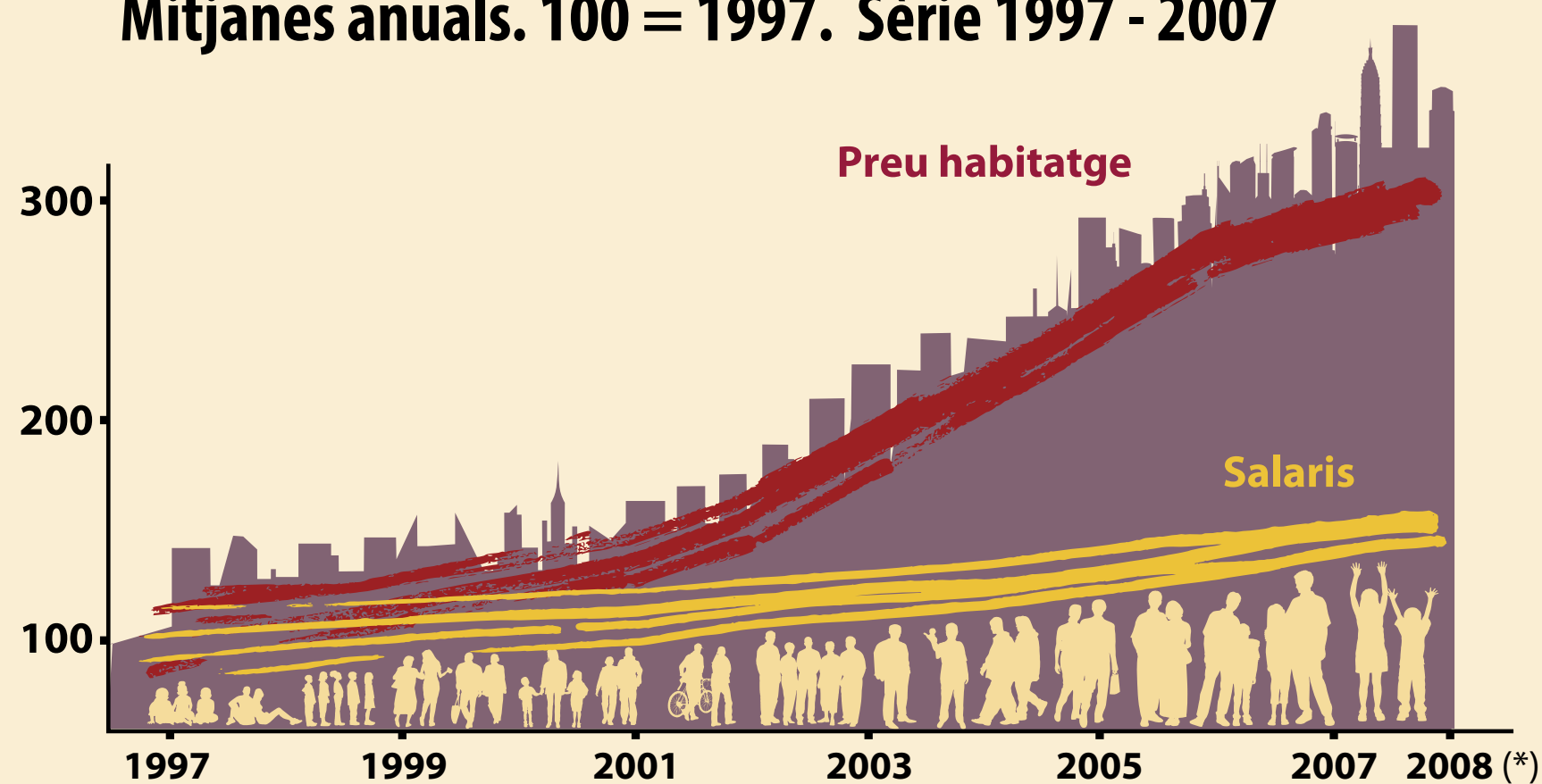
LA VIDA FELIÇ?

HIPOTECANT-NOS LA VIDA

Ens diuen que hem viscut per damunt de les nostres possibilitats, assenyalant l'alt nivell de deute familiar acumulat a l'Estat espanyol.

Preu de l'habitatge i salaris.

Mitjanes anuals. 100 = 1997. Sèrie 1997 - 2007

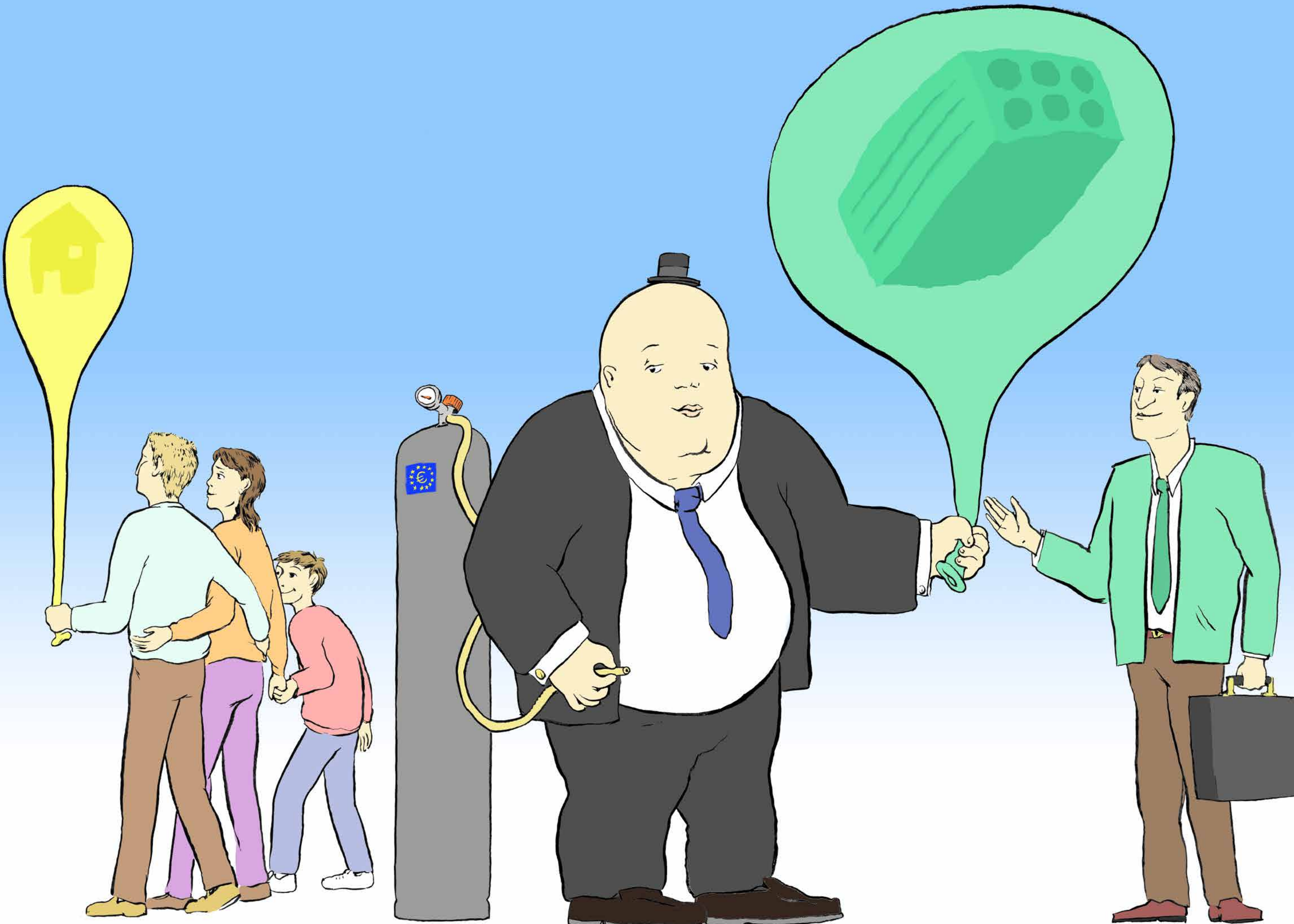
(*) Previsió. Font: Instituto Nacional de Estadística (INE) i Ministerio de Vivienda.

Entre 1996 i 2007 el deute de les famílies es va multiplicar per més de 5, a causa principalment de la necessitat d'accedir a un dret bàsic: l'habitatge. Veiem com l'any 2007 la compra d'habitatges representava el 80% del crèdit a les famílies. En un context de reduccions dels salaris i amb absència de polítiques públiques d'habitatge, el recurs del crèdit es converteix en l'únic instrument per accedir a l'habitatge de moltes famílies.

Malgrat tot, el 2008 només el 50,1% de les llars tenien algun tipus de deute, i les famílies amb major nivell de renda s'han endeutat molt més que les famílies més empobrides. A més, mentre que les famílies amb menys renda s'han endeutat fonamentalment per adquirir l'habitatge principal, les més riques ho fan per altres inversions immobiliàries.

Mentre el preu de l'habitatge es va triplicar de 1997 a 2008, els salaris tan sols van augmentar en un 50%.

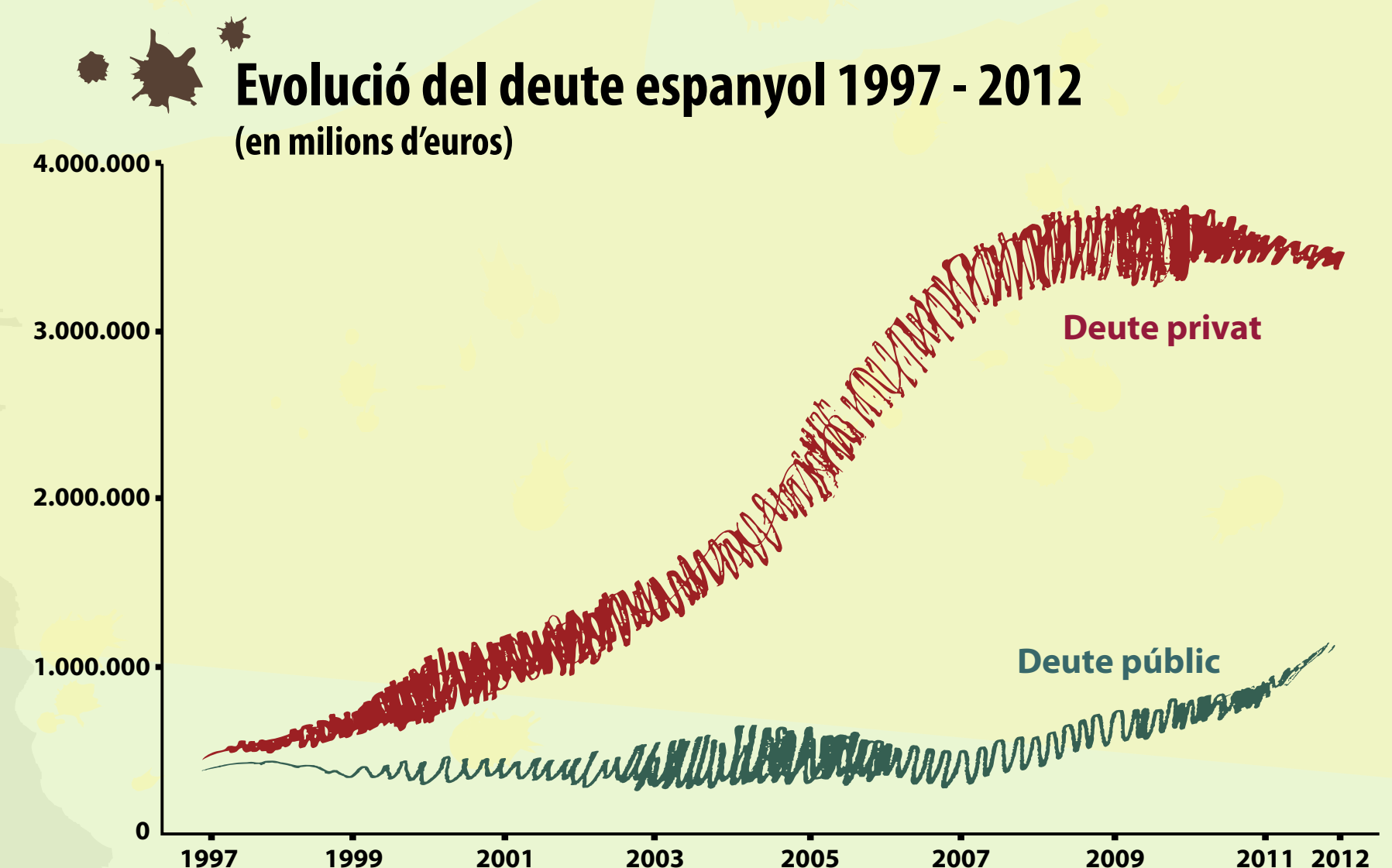
EL NEGOCI DE LA BOMBOLLA?

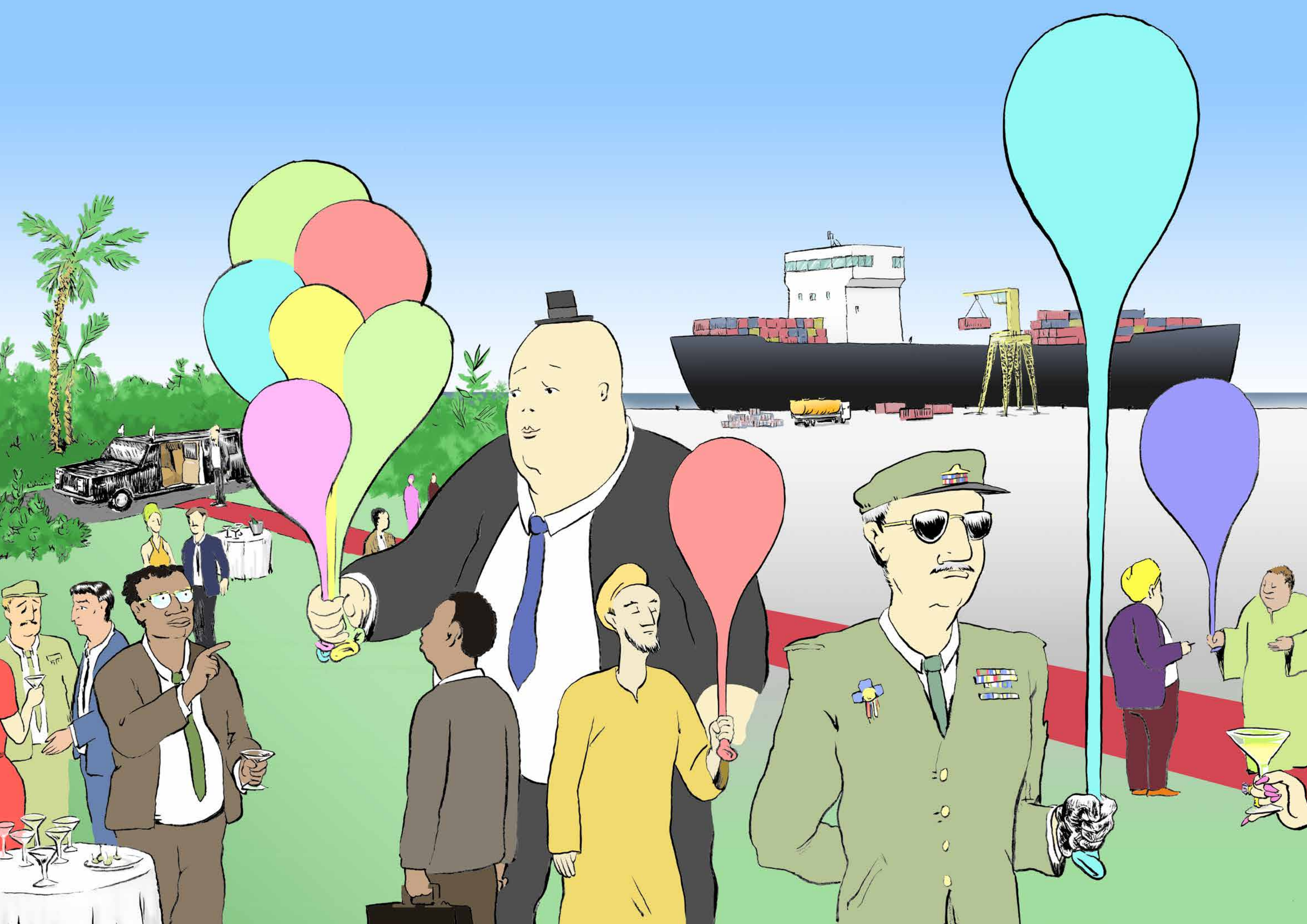
SENSE CRÈDIT NO HI HA BOMBOLLA

Entre 1996 i 2007 el deute dels bancs es va multiplicar per 24,5 i el de les empreses no financeres (sobretot immobiliàries, constructores i transnacionals) per 6,5.

El deute de les empreses no financeres i financeres (bancs) ha crescut per sobre del deute de les famílies i deute públic, suposant el 2008 més del 60% del total. El deute del sector immobiliari va representar el 2007 més del 40% del deute de les empreses cotitzades no financeres.

Especialment a partir de l'entrada de l'euro, els bancs alemanys, francesos, nord-americans i britànics van prestar a baixos interessos als bancs espanyols i de la resta de la perifèria europea, i aquests van tornar a prestar els diners a les empreses constructores i immobiliàries. L'element clau d'aquest negoci bancari i immobiliari era que les famílies disposessin de crèdit fàcil per poder comprar els pisos, i així les empreses constructores, immobiliàries i bancs espanyols podien retornar els crèdits. Sense aquest crèdit no es produeix la venda, els deutes no es poden pagar i el cicle del negoci no es pot tancar. Així doncs, l'endeutament familiar és un element clau per assegurar el benefici d'empreses i bancs durant el període d'expansió de la bombolla immobiliària.

“DESENVOLUPAMENT” A CRÈDIT?

EXPORTEM EL DEUTE PER A BENEFICI DE GRANS EMPRESES

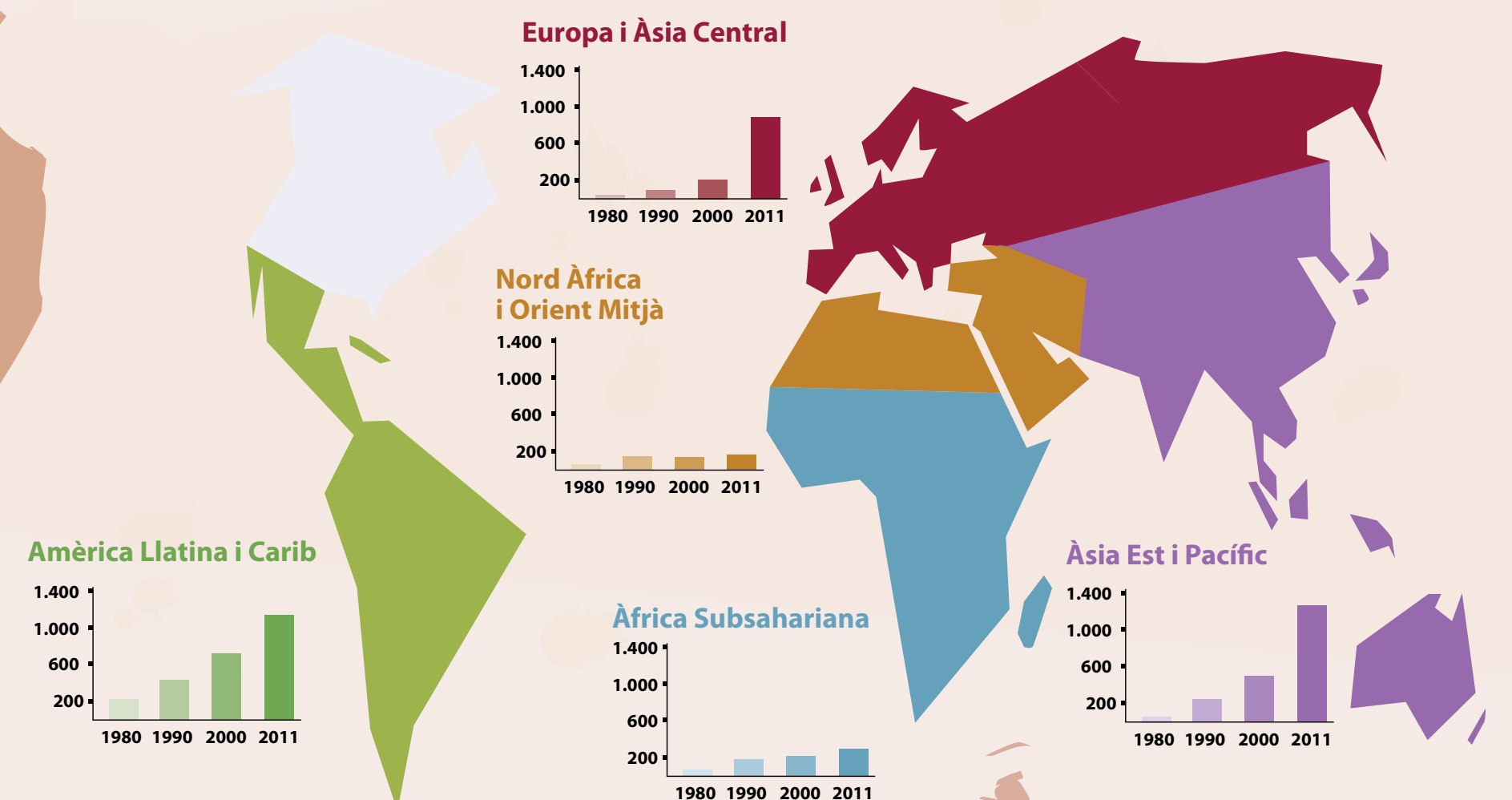
El govern espanyol ha promogut l'expansió de les empreses espanyoles a Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia, sota la bandera de la cooperació, endeutant a països empobrits.

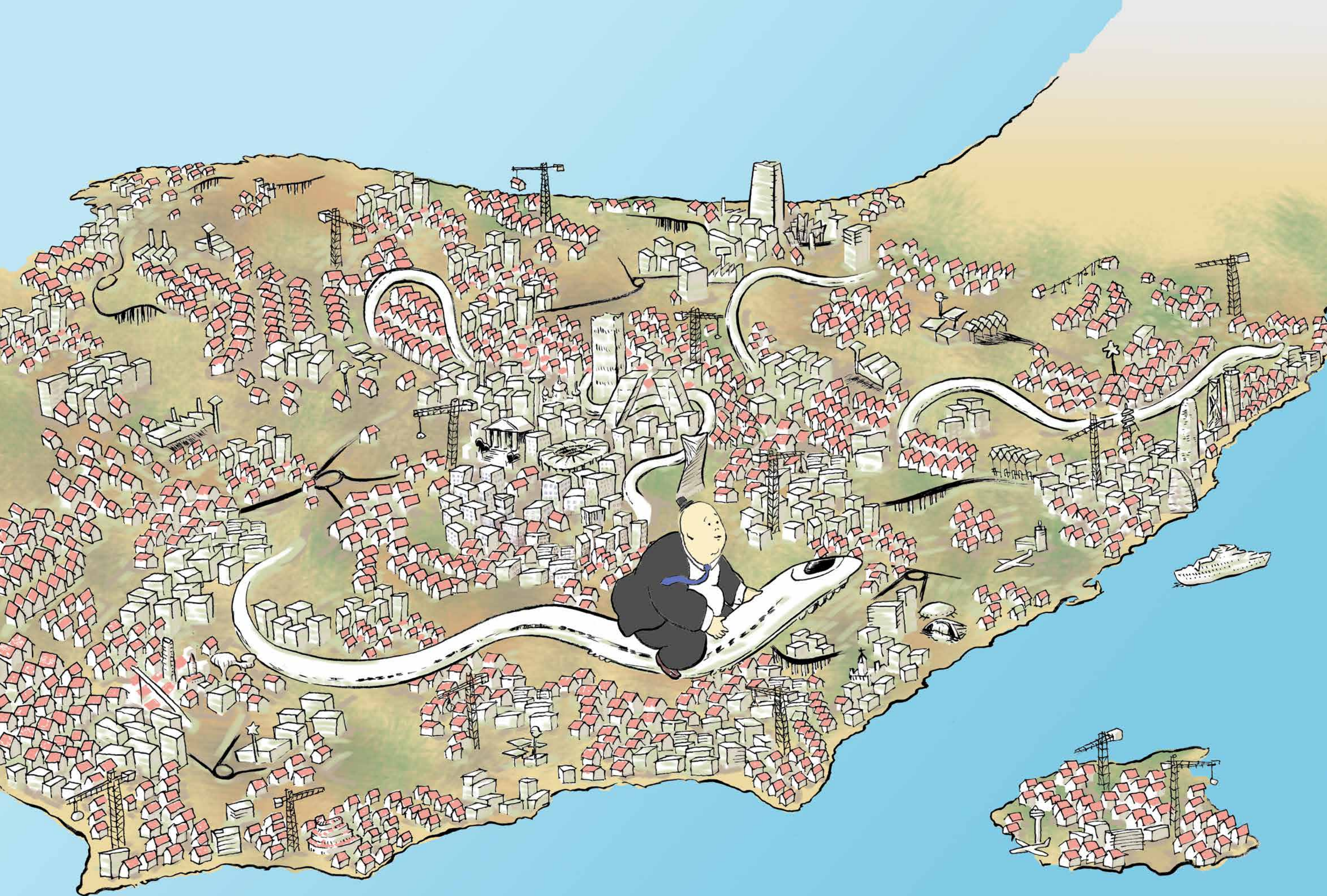
Seguint amb la lògica colonialista, govern i bancs espanyols, juntament amb institucions financeres com el Banc Mundial i l'FMI, han promogut l'endeutament a Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia per facilitar les inversions d'empreses transnacionals espanyoles i els intercanvis comercials. Aquests crèdits s'han ofert a les elits i governs dels països empobrits, a canvi que aquests afavoreixin l'entrada de les empreses multinacionals. Aquestes inversions no han beneficiat a la majoria de la població, però en canvi les poblacions han hagut d'assumir els deutes i les mesures d'austeritat que els acompanyen. Així mateix, deute i inversions estrangeres han suposat violacions dels drets humans i espoli de recursos naturals als països empobrits.

Les polítiques neoliberals i l'austeritat imposades per l'FMI i creditors per fer front a la crisi del deute del Sud són la causa d'una profunda crisi social i un creixent empobriment. A més el seu deute no ha deixat de créixer i ha passat de 2,1 bilions \$ el 2000 a 4,9 bilions el 2011.

Evolució del deute extern als països empobrits per regions 1980 - 2011 (en milers de milions d'euros)

ESPANYA A LA CHAMPIONS?

ESPANYA A LA CUA EN PRESSIÓ FISCAL A EUROPA

Durant les darreres dues dècades, mentre s'ha anat reduint la pressió fiscal als més rics, s'han malgastat els fons públics en inversions milionàries que no tenen servei.

L'Estat espanyol és el país amb més kilòmetres en línies d'alta velocitat al món (3.100 km). Una xarxa cara i poc eficient, que no respon a les necessitats de la majoria de la població. Fins a 2010 s'havien gastat prop de 45.000 milions d'euros en l'AVE, on destaquen els 3.829 milions d'euros invertits en l'AVE Madrid-Extremadura (el pressupost del ministeri de sanitat per 2014 és de 1.907 milions d'euros), a l'hora que s'ha deixat d'invertir en les xarxes de rodalies. A aquesta despesa s'hi afegeix una elevada despesa militar (inversió de 32.000 milions d'euros compromesos en Programes Especials d'Armament), una excessiva xarxa d'aeroports, o mega-infraestructures com la Ciudad de la Cultura de Santiago de Compostela (400 milions) o el Circuit Fórmula 1 de València (85 milions). Inversions totes que han enriquit a l'oligopoli de la construcció.

Aeroport de Ciudad Real
Cost: 1.100 milions d'€

AVE Madrid-Extremadura
Cost: 3.829 milions d'€

Hospital Univ. Central de Asturias
Cost: 1.700 milions d'€

Palau de Congressos de Huesca
Cost: 30 milions d'€

Aquesta febre de grans infraestructures s'ha finançat a costa de les generacions futures, ja que una part important d'aquestes es finança amb deute públic, i a més han suposat forts impactes ambientals.

Tramvia de Jaén
Cost: 120 milions d'€

Ajuntament de Madrid
Cost: 500 milions d'€

Circuit Fórmula 1 (València)
Cost: 85 milions d'€

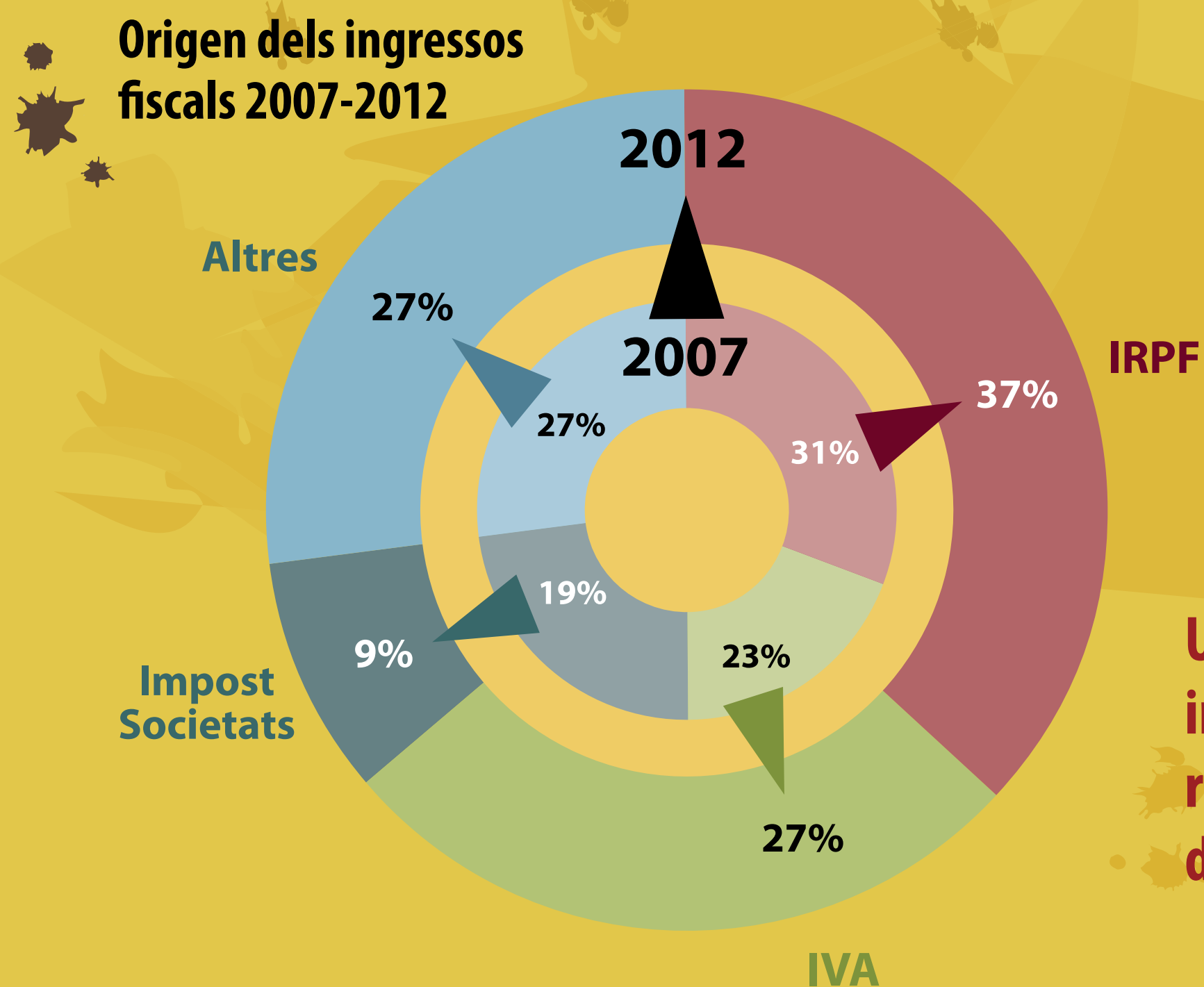

Ciutat de la Cultura (Galícia)
Cost: 400 milions d'€

I AIXÒ, COM HO PAGUEM? L'ESPIRAL DEL DEUTE I LES RETALLADES

La pressió fiscal a l'Estat espanyol sobre les empreses i les rendes més altes ha anat reduint-se, alhora que el frau fiscal i el deute públic han augmentat.

Tot i que ens diuen que el problema és l'excés de la despesa pública, poques vegades s'ha qüestionat el model de recaptació d'impostos. Mentre les ciutadanes aportem el 91% dels impostos a través del IRPF o l'IVA, les empreses aporten només el 9%. Per exemple, entre el 1998 i el 2012 l'impost de societats s'ha reduït del 35% al 30%, alhora que deduccions i compensacions fiscals permeten que les grans empreses acabin pagant en realitat un 10% o menys. A més a més, les grans empreses són les principals responsables del frau fiscal, els correspon un 72% del frau fiscal total a l'estat espanyol. Si s'elimina el frau fiscal de les grans fortunes, l'Estat recaptaria 44.000 milions d'euros anuals.

Un sistema tributari regressiu, la punxada de la bombolla immobiliària sobre la que es sostenien bona part dels impostos recaptats, i l'increment de l'atur, han portat una important disminució dels ingressos fiscals i han disparat el deute públic.

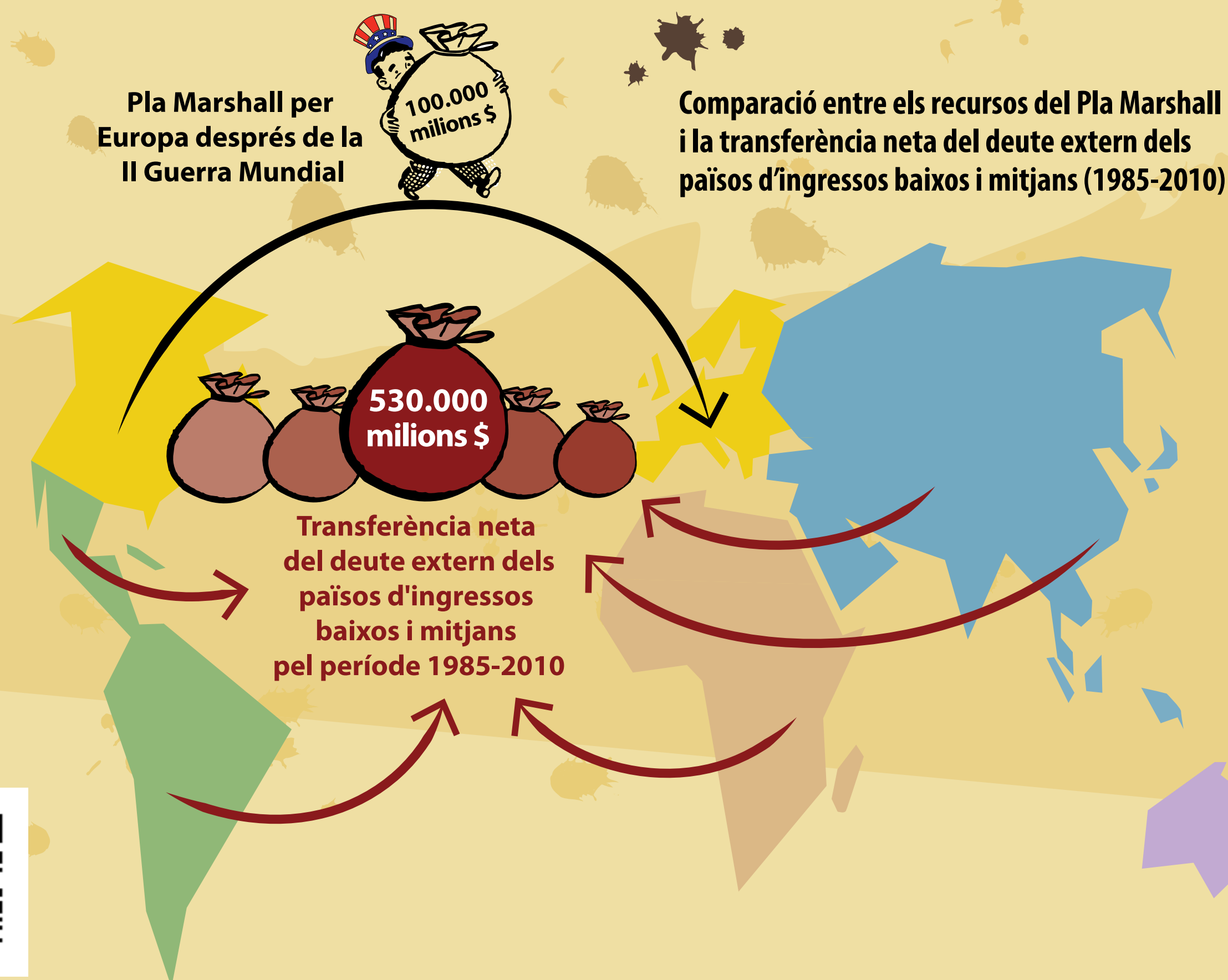

LA HISTÒRIA ES REPETEIX

Després de les crisis del deute a Amèrica Llatina, Àfrica i Àsia durant les dècades dels 80 i els 90, els creditors privats (Club de París) i públics (Banc Mundial, Fons Monetari Internacional) van imposar els Plans d'Ajustament Estructural (PAE).

Aquests plans incloïen, entre altres mesures, la privatització d'empreses públiques, la reducció de la despesa social, el desmantellament del sistema de duanes o la reducció de la protecció de drets laborals i mediambientals. El Sud va entrar en una "trampa del deute", ja que mentre el deute públic augmentava, també ho feia la proporció dels ingressos públics que havia de destinar al pagament dels interessos del deute, i així s'asfixiava la capacitat d'actuació dels governs. Les conseqüències d'aquests Plans van ser devastadores: entre 1980 i 1990 el nombre de pobres va créixer en 67 milions a Amèrica Llatina i en 125 milions a l'Àfrica. Els Plans d'austeritat a Europa són l'equivalent als PAEs aplicats en els països del Sud.

La diferència entre els diners que ha rebut el Sud en forma de préstecs i el que aquests han pagat en forma d'interessos (transferència neta) és negativa. Això significa que el deute ha suposat una transferència de recursos des del Sud cap al Nord.

HEM VISQUIT PER SOBRE DE LES NOSTRES POSSIBILITATS?

La despesa social com a percentatge del PIB a l'Estat espanyol ha estat per sota de la mitjana de la Unió Europea en les últimes dècades.

Tot i que s'ha pretès culpabilitzar de la crisi del deute a l'elevada despesa social, repetint de manera insaciable que teníem uns serveis públics que no ens podíem permetre, sabem que Espanya es trobava a la cua pel que fa a diners públics destinats a despesa social. Mentre països com França o Alemanya destinaven més d'un 30% del seu PIB a despesa social, Espanya se situava sobre el 20 %. També les finances de l'Estat estaven relativament equilibrades, ja que el volum d'ingressos i despeses públiques eren molt similars, cosa que, el 2007, feia que el nivell de deute públic d'Espanya sobre el PIB (36%) fos menor que el d'Alemanya (65%) i França (64%).

Despesa social com a % PIB

2005 | 2010

UE-27

27,06 | 29,37

Alemanya

30,09 | 30,68

França

31,52 | 33,37

Portugal

24,49 | 26,98

Espanya

20,57 | 25,73

Itàlia

26,25 | 29,88

Grècia

24,85 | 29,00

Polònia

19,70 | 18,94

La culpabilització de l'excés de despesa social ha estat el preàmbul per justificar les retallades en els sectors bàsics com educació o sanitat, retallades que han afectat fortament la capacitat de moltes famílies de viure una vida digna.

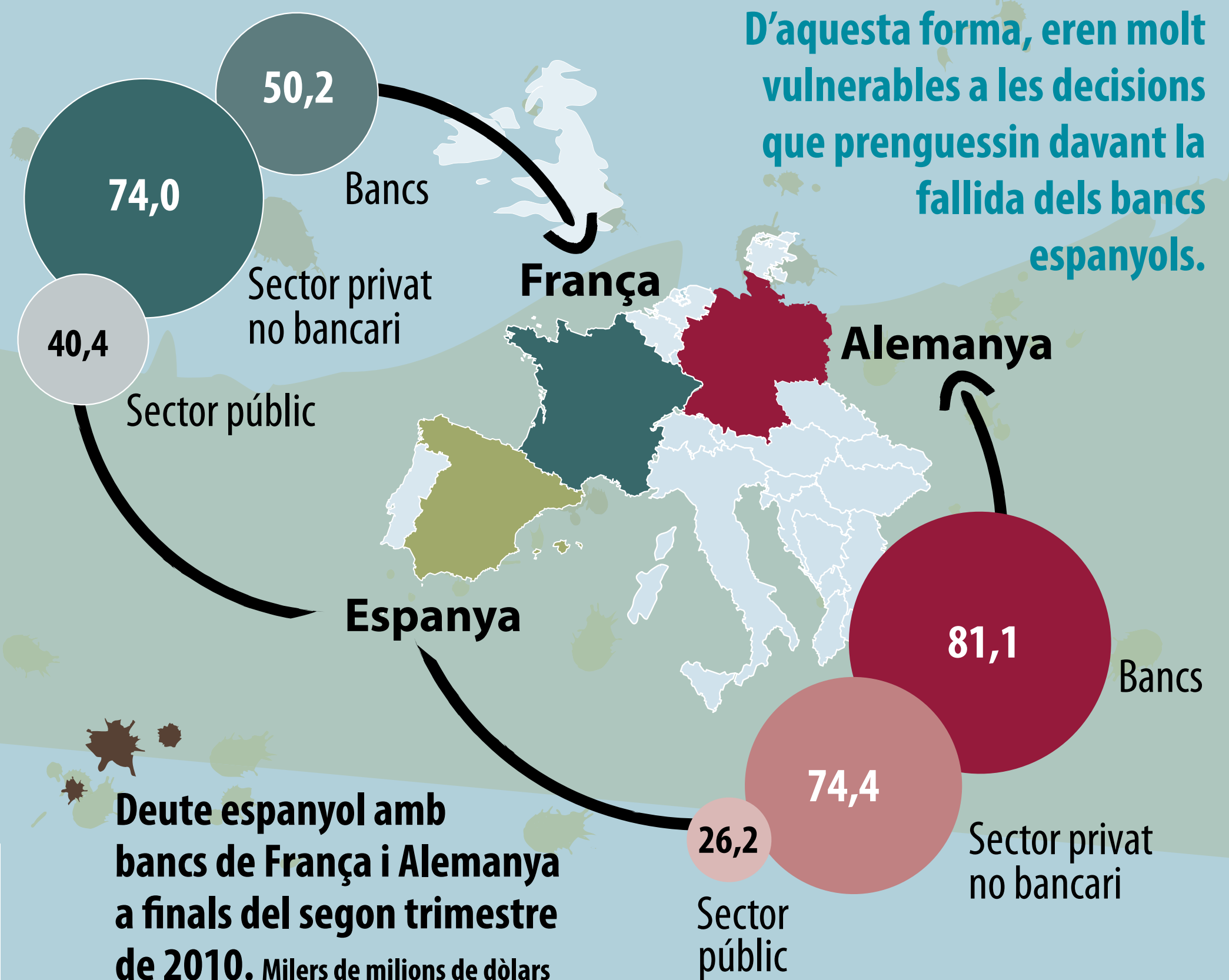
QUI MOU ELS FILS?

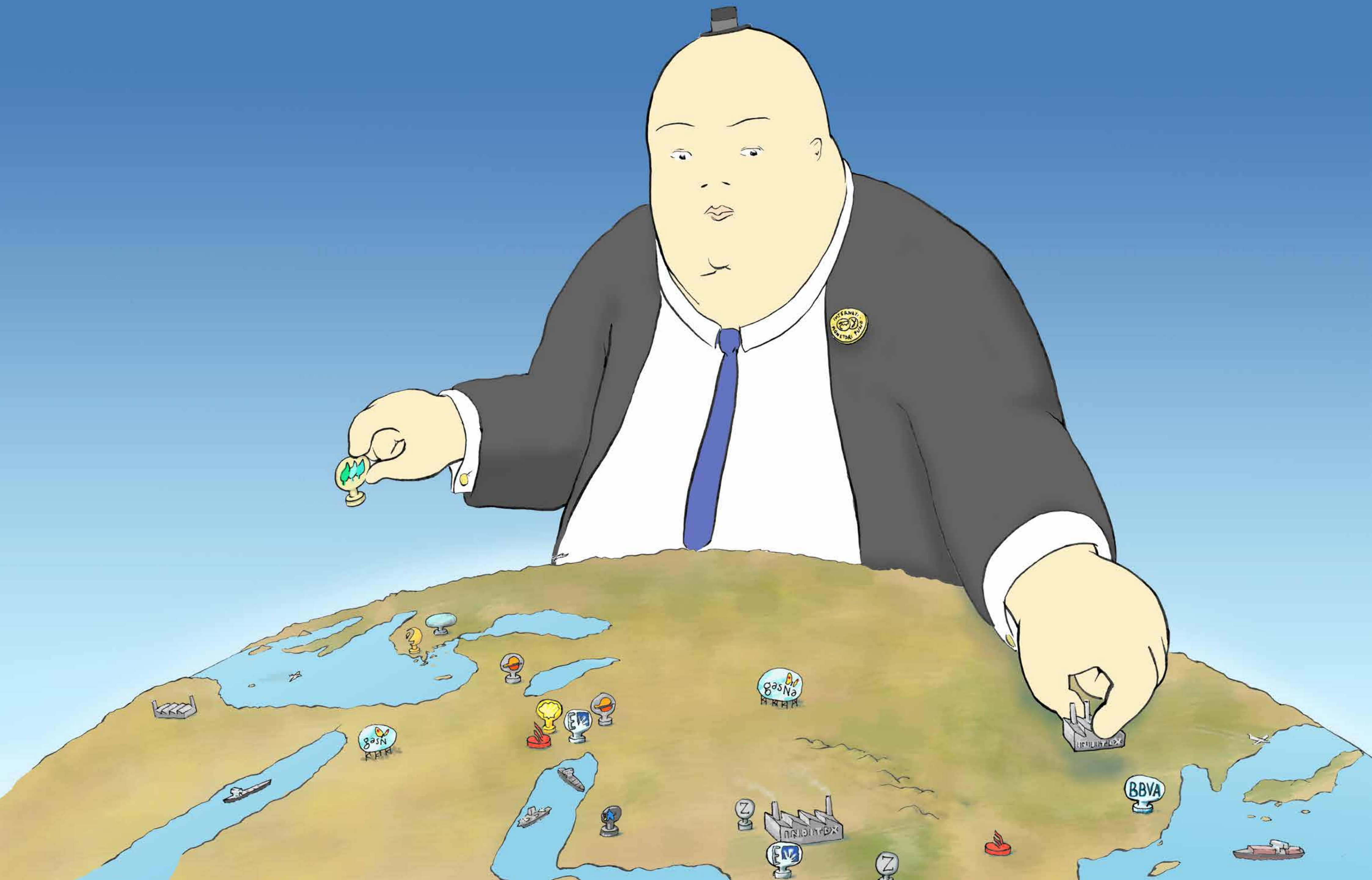
EL PODER ECONÒMIC A L'OMBRA DE LA POLÍTICA

Després de l'esclat de la crisi financera global, la bombolla immobiliària espanyola va rebentar. La paralització del mercat immobiliari va posar en risc les inversions.

A partir de la crisi financera, els bancs europeus que havien prestat a la banca espanyola estaven en risc d'assumir grans pèrdues si els bancs espanyols no eren rescatats. Els principals creditors del deute espanyol són, per aquest ordre, els bancs alemanys i francesos, els nord-americans, els d'altres països de la zona euro i els del Regne Unit. Per exemple, el 2010 la banca espanyola tenia un deute amb la banca alemanya de 81.000 milions de dòlars i de 50.000 milions amb la banca francesa. La connexió entre la classe política europea i les elits financeres explica per què els principals líders europeus han pressionat i els polítics espanyols han accedit a rescatar les pèrdues de la banca espanyola amb diners públics, el que permetrà que es tornin els deutes amb la banca europea.

La banca internacional, especialment la banca alemanya i la banca francesa, havien prestat grans quantitats als bancs espanyols. D'aquesta forma, eren molt vulnerables a les decisions que prenguessin davant la fallida dels bancs espanyols.

L'FMI AL SERVEI DEL PODER ECONÒMIC

Després de les crisis del deute a Amèrica Llatina, les institucions financeres internacionals (FMI, Banc Mundial) van pressionar els governs perquè privatitzessin les empreses públiques.

A canvi de refinançar el deute públic dels governs llatinoamericans, se'ls va obligar a privatitzar sectors clau com les telecomunicacions, la banca i l'energia. En aquest context, les empreses espanyoles com Telefónica, Unión Fenosa, Endesa, Iberdrola, Repsol YPF, Gas Natural, Banc Santander o BBVA van entrar al mercat llatinoamericà beneficiant-se de les condicions favorables en les que van comprar aquestes empreses, dels menors costos de la mà d'obra, de les regulacions ambientals menys estrictes o dels acords amb els governs per pagar menys impostos. Les conseqüències de les privatitzacions per al poble llatinoamericà són, entre altres, uns preus molt alts pels serveis bàsics, acomiadament de treballadors, sobreexplotació dels recursos naturals, a més de les violacions directes dels drets humans i de la natura.

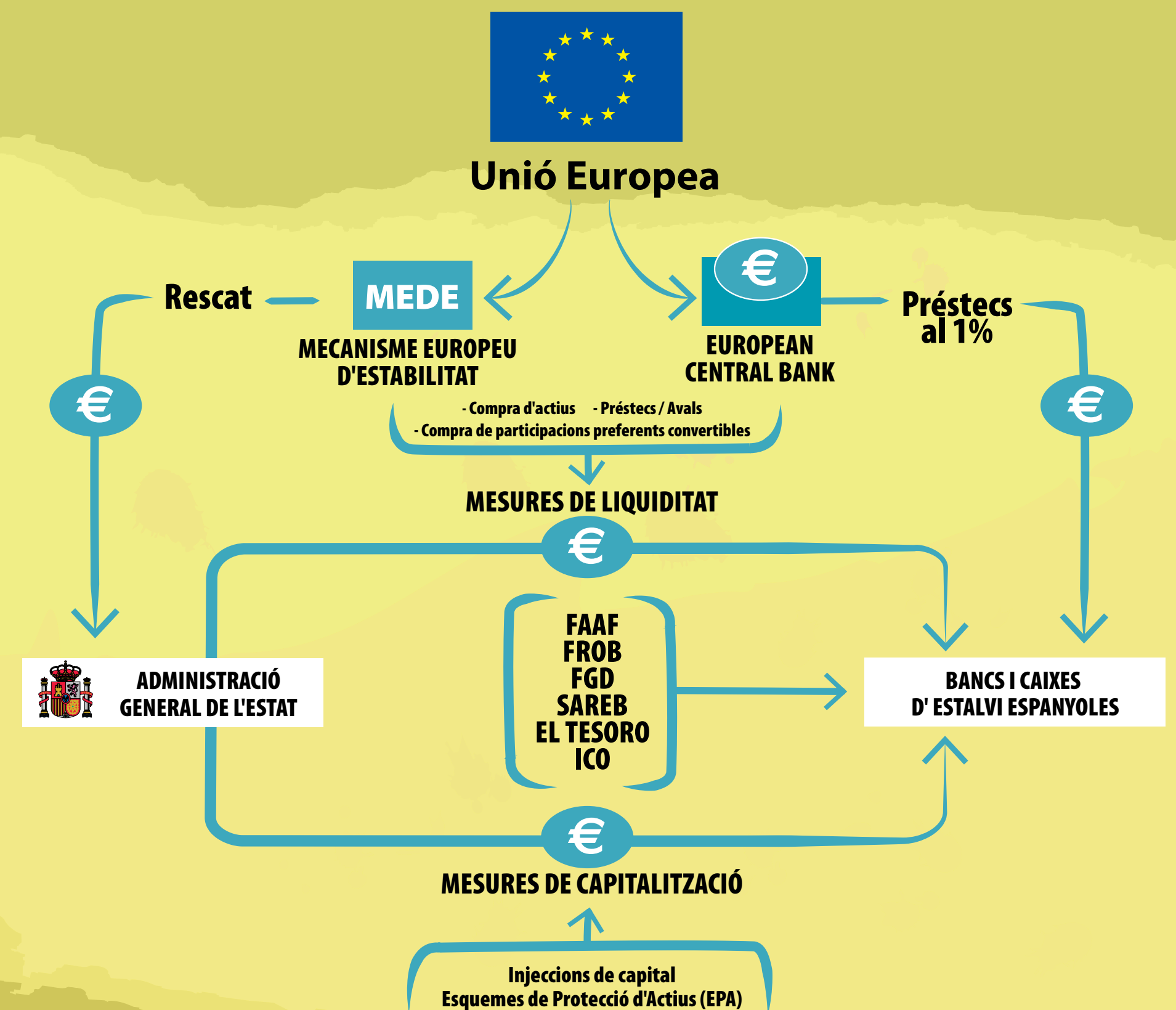

ÉS MÉS TRIST PIDOLAR QUE ROBAR?

EL MULTIMILIONARI RESCAT A LA BANCA

Davant la fallida del sistema financer, el Govern espanyol, sense prèvia consulta a la ciutadania, decideix que rescatarà la banca.

Insistent en que era imprescindible que es rescatés la banca, ja que temien les conseqüències d'una fallida generalitzada, els diferents governs han justificat el que és un regal de 1,4 bilions d'euros (1,4 cops el que es produeix a l'Estat espanyol en 1 any). A través de mecanismes més o menys complexos, com el Fons d'Adquisició d'Actius Financers (FAAF), el Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB) o la Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (SAREB), s'han permès dues coses: en primer lloc, que els bancs poguessin fer front als deutes que tenien entre ells, però especialment amb els bancs europeus, i, d'altra banda, mantenir els preus dels habitatges perquè així la seva situació no empitjorés.

Tot i que els bancs han estat rescatats amb diners públics, les negociacions no incloïen que aquests tornessin a prestar a les petites i mitjanes empreses, moltes de les quals han hagut de tancar, ni tampoc incloïen la prohibició de desnonar a les famílies amb problemes econòmics, ni l'obligació de llogar en règim d'habitatge social els pisos buits.

NO ÉS EL NOSTRE DEUTE

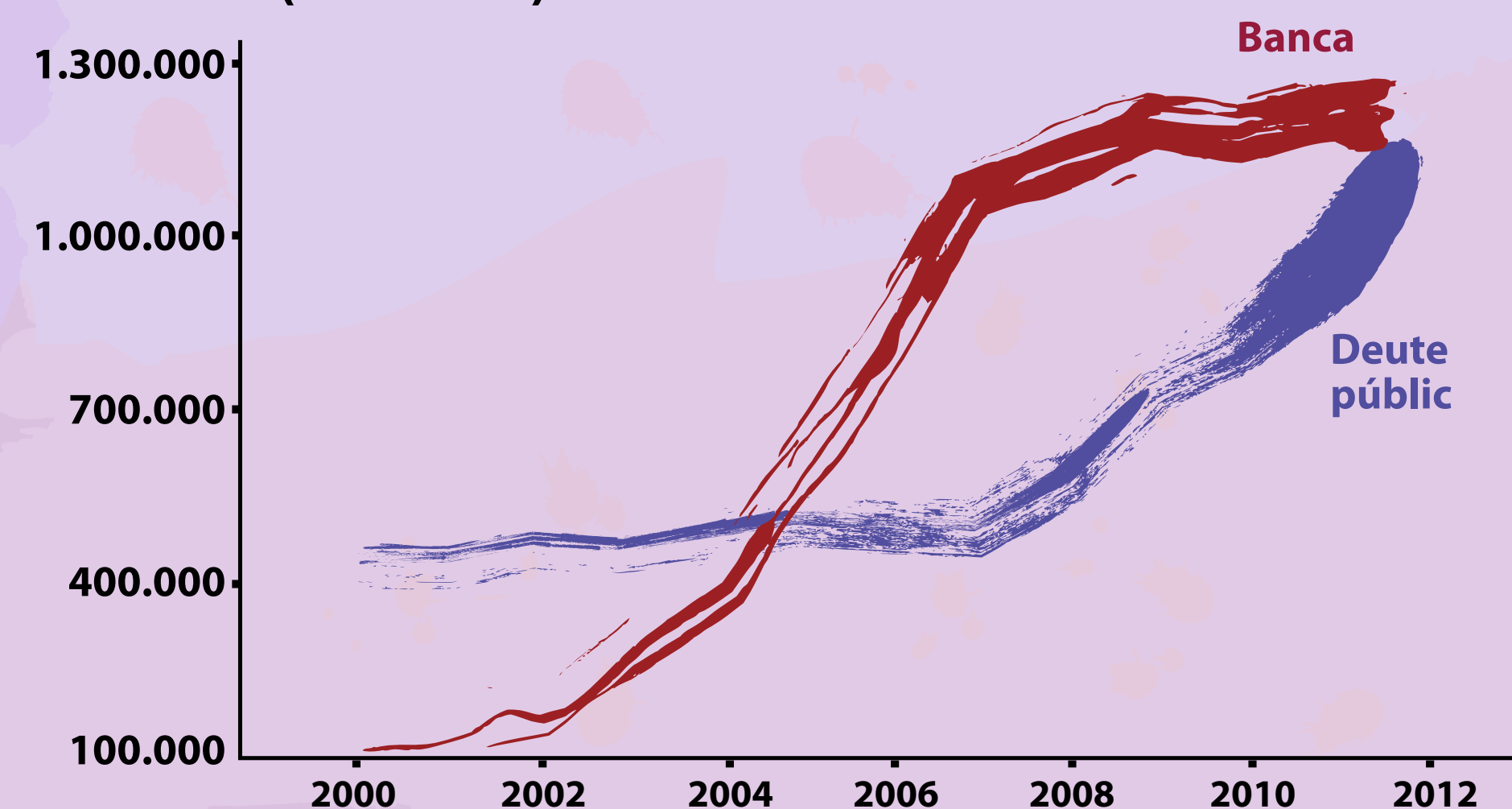
LA TRANSFORMACIÓ DE DEUTE PRIVAT EN DEUTE PÚBLIC

Les conseqüències del rescat bancari sobre les finances públiques han estat devastadores, a més d'haver suposat hipotecar el futur polític i social del país.

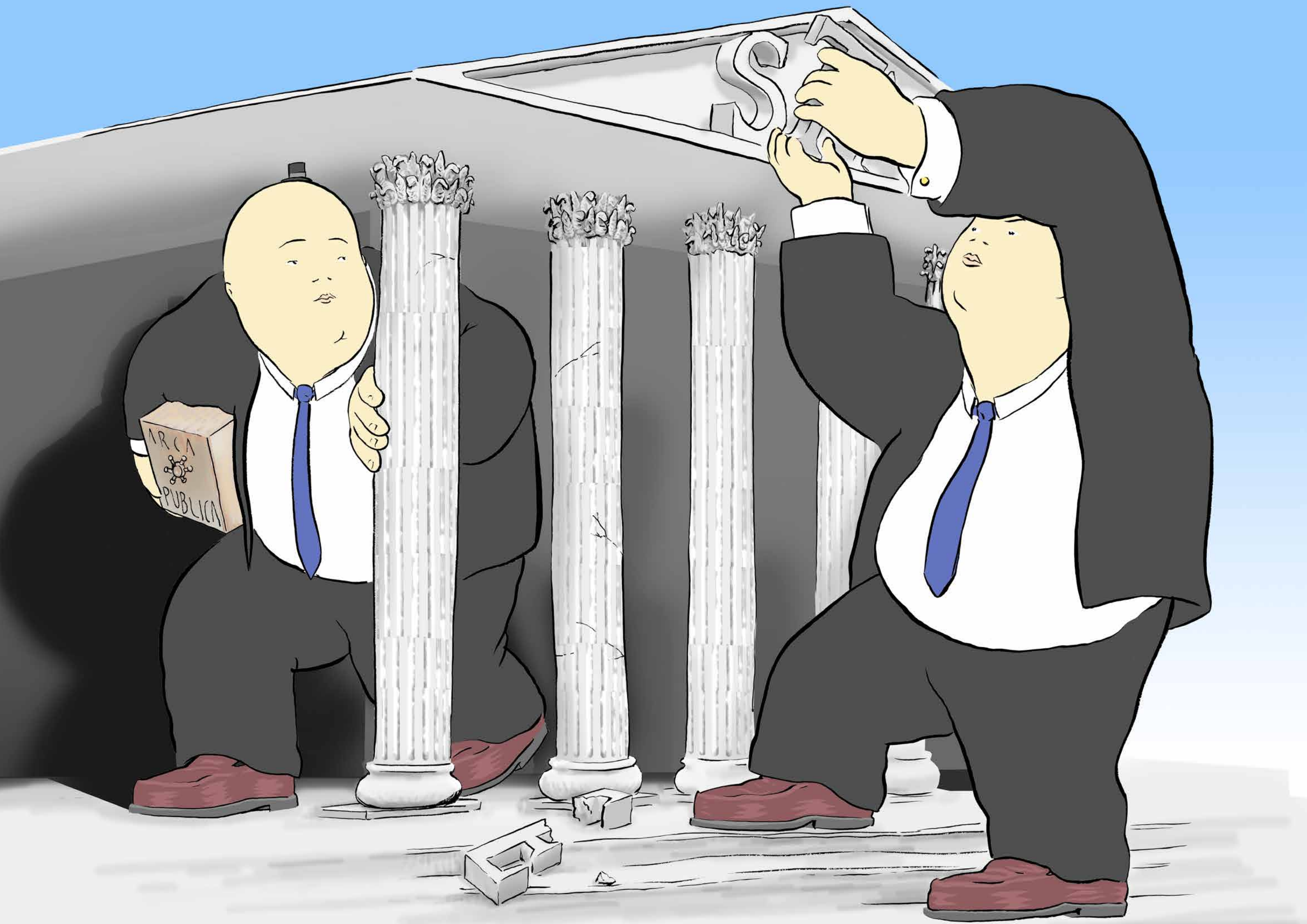
Tot i que els mitjans de comunicació han intentat transmetre la idea que l'alt nivell de deute públic ha estat l'origen de la crisi, justificant així la necessitat de reduir les despeses socials, la realitat és que l'augment del deute públic ha estat una conseqüència, i no la causa, de la crisi. Una part d'aquests ajuts a la banca ja han estat desemborsats, i es calcula que a dia d'avui han augmentat en 64.262.000 milions d'euros el deute públic de l'Estat. Però també hi ha una part d'ajuts indirectes, a través dels quals l'Estat ha avalat als bancs quan aquests s'han endeutat, i per tant en cas que els bancs no puguin tornar els seus deutes, serà l'Estat el que hagi de fer-ho. Es calcula que aquest tipus d'ajuts ascendeix a 1.295.547 milions d'euros (un 129% del PIB), que podrien transformar-se en deute públic.

Evolució del deute públic enfront del deute dels bancs (2000-2012). Milions d'euros.

L'opacitat amb què s'han gestionat les mesures del rescat bancari ha impedit que gran part de la població sigui conscient de la veritable magnitud de recursos públics que s'han destinat a rescatar la banca.

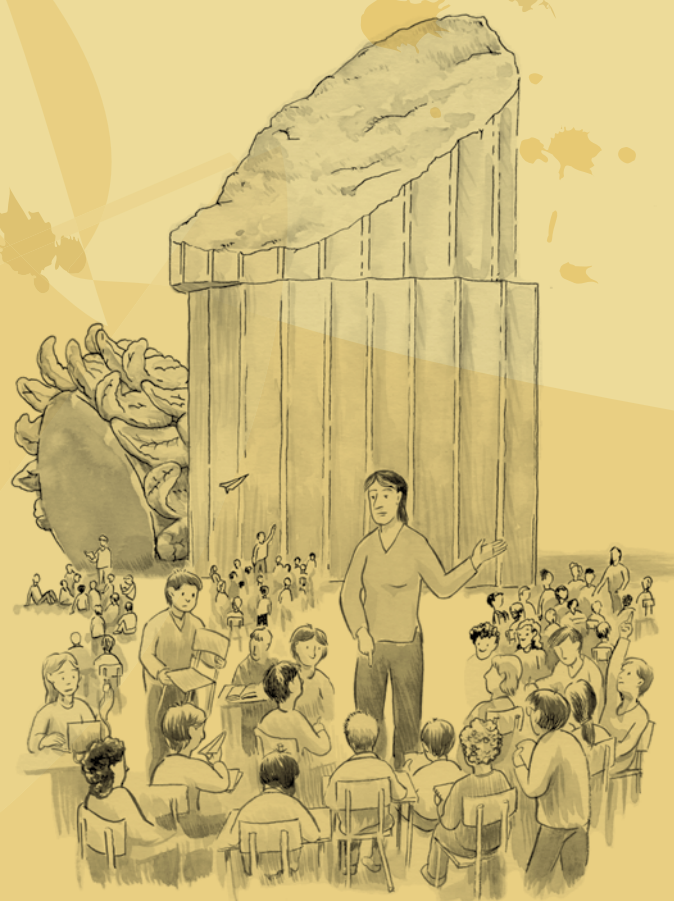
ELS IMPACTES DE VIURE EN DEUTECRÀCIA

COM ENS AFECTA LA CRISI DEL DEUTE EN EL NOSTRE DIA A DIA?

El pagament del deute absorbeix cada cop més quantitat de recursos públics, fet que està portant a retallades en els serveis socials més fonamentals. El pagament del deute, incloent interessos i venciments, ha representat aquest 2013 al voltant del 19% del PIB espanyol.

Per compensar l'augment de les despeses per pagar els interessos i per retornar el deute, mantenint els nivells de dèficit públic que reclama Europa, el Govern espanyol ha executat un seguit de

retallades en la despesa social. Les retallades han anat acompanyades d'un aprofundiment del model neoliberal, és a dir, privatitzacions i mercantilització dels drets socials.

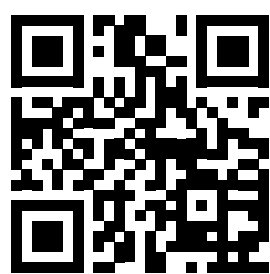
Des de 2010 fins a 2014 les retallades en educació acumulen 7.298 milions d'euros, el que suposa una caiguda del 16,7% de la inversió en educació en 4 anys.

A més, la reforma de les pensions suposarà també una retallada de 33.000 milions d'euros de 2014 a 2022 (dels quals 810 milions al 2014), a més de limitar la revalorització del que cobren els pensionistes al 0,25%, fins i tot per sota d'un més que possible augment del cost de la vida.

Per al 2014 el Govern espanyol preveu una retallada del 35,6% al Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, a la qual s'han de sumar les retallades i privatitzacions de la sanitat realitzades des dels diferents governs autonòmics.

EL DEUTE PER SOBRE DE TOT

COM GARANTEIXEN EL PAGAMENT DEL DEUTE A COSTA DELS NOSTRES DRETS SOCIALS I CIVILS?

L'agost de 2011 el PP i el PSOE van pactar una reforma exprés de la Constitució Espanyola, que sovint es presenta com inamovible, que garanteix el pagament del deute per davant de qualsevol altra despesa o inversió social. L'Estat disposa tota la seva força repressora per fer complir aquest nou ordre: la deuteocràcia

Mentre l'article 47 de la Constitució garanteix el dret a gaudir d'un habitatge digne i adequat, el nou article 135 de la mateixa obliga al pagament del deute, i per tant al compliment de les condicions pactades amb la Troika (entre elles el rescat bancari), per davant de qualsevol altra partida. Així, entre el dret a l'habitatge i el benestar de milers de ciutadans, i la banca protegida per la Troika, el Govern prioritza els darrers. Segons la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca i l'Observatori DESC, de 2008 a 2012 s'han realitzat 244.278 desallotjaments (i 415.117 procediments d'execució hipotecària).

Per altra banda, la reforma laboral, pactada també amb la Troika, s'ha rebel·lat, com moltes denunciàvem, totalment inútil a l'hora de lluitar contra l'atur, condemnant les prop de 6 milions de persones a l'atur que hi ha a l'Estat espanyol, i deixa els treballadors i treballadores en situació de vulnerabilitat i major precarietat.

Davant l'increment de protestes per l'augment de la precarietat, l'atur, els desnonaments, l'empobriment i la privació de drets bàsics, el Govern respon amb un increment de la repressió i la limitació dels drets civils. L'anomenada Llei d'(in)seguretat ciutadana penalitza la desobediència civil, així com formes de protesta habituals en els darrers anys. La utilització de bales de goma i la brutalitat policial en reprimir protestes o executar desnonaments són dos exemples d'aquest increment de la repressió. Mentre defensen la Constitució a ultrança a l'hora de pagar el deute, no dubten en violar els drets humans, drets econòmics, socials i culturals, i fins i tot drets civils que aquesta Constitució reconeix, si cal amb repressió i brutalitat policial.

ALTERNATIVES

Més enllà de lluitar contra la dictadura del deute i els seus impactes en forma de violació de drets econòmics, socials i culturals, cal que treballem per la construcció de les alternatives a la deuteocràcia.

La situació d'injustícia, manca de democràcia, desigualtat creixent i destrucció del medi ambient que genera el sistema capitalista, no deixa altra opció que intentar buscar una alternativa que apunti a una veritable transformació social. Hem de caminar cap a un nou model social, polític i econòmic basat en la sostenibilitat mediambiental i en el control i justícia social de la ciutadania per a la ciutadania.

Aquesta nova societat cap a la que volem avançar serà dinàmica, participativa, propensa a la millora col·lectiva i dirigida cap a un bé comú, i ha de sorgir de processos de construcció descentralitzats però coordinats entre diferents moviments socials i classes populars, en termes d'igualtat. L'entrellaçat i intercanvi d'idees entre projectes alternatius serà el que permeti anar construint el camí cap a una societat més justa i sostenible.

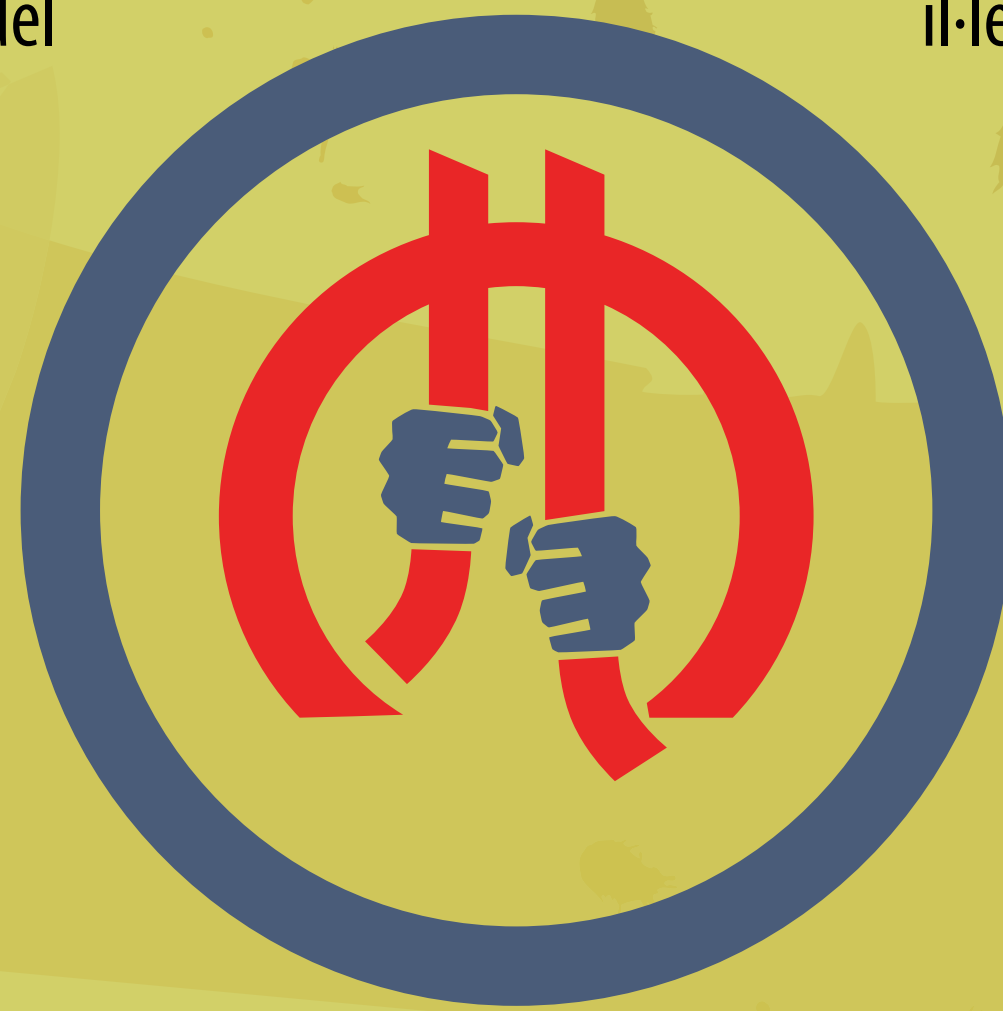

AUDITORIA CIUTADANA

En el camí cap a la recerca d'una transformació social, la Plataforma Auditoria Ciutadana del Deute – PACD - No Devem! No Paguem!, com a part integrant en aquesta lluita col·lectiva, planteja un canvi de paradigmes, que passen per exigir el NO pagament del deute il·legítim.

Des de la PACD volem contribuir a la promoció d'un canvi del model econòmic i social. Entenem que el model econòmic no es pot basar en l'endeutament, per ser aquest un generador de profundes injustícies. Reclamem la sobirania dels pobles a través d'espais d'aprenentatge i metodologia de democràcia participativa, basats en el dret incondicional a la informació, i oferint (o facilitant) eines d'empoderament amb què lluitar per la transparència, la democràcia, la sostenibilitat i la justícia social.

En un món en el que el deute és un dels instruments per sotmetre els pobles a la dictadura del capital, la PACD planteja la necessitat de processos de construcció col·lectius que posin en evidència la seva

il·legitimitat i les injustícies que es generen en prioritzar el seu pagament. Entre aquests processos plantegem la promoció d'auditories ciutadanes que, a més de facilitar el dret a saber els detalls de com hem arribat a aquesta situació, enriqueixin el debat sobre el model de societat que volem construir. Les auditories ciutadanes es plantegen com a processos oberts, col·lectius, permanents, descentralitzats i empoderadors que han de servir, a més, per dirimir responsabilitats i decidir, entre totes, quina part del deute considerem il·legítim i ens neguem a pagar.

Una mesura que, per les pròpies experiències de països del Sud, se'ns presenta com l'única via activa real que permet l'opció de poder trencar amb el sistema actual.

